

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

XXI. Quo pacto creaturæ videantur in Verbo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

nata ad Divina essentia visa in se ipsa, ut causa exemplari creaturarum; primam appellat vespertinam, secundam matutinam; quia per hanc non solum cognoscitur quod quid est creaturae, sed etiam propter quid ipsius creaturae, quia cognoscitur illa, ut exemplata à prima causa, sicut notitia effectus per causam, est nobilior notitia eiusdem secundum se. Sed contra, nam tunc notitia effectus per causam est clarior, quando eadem notitia cognoscitur effectus, & causa simul: at quando distincta notitia cognoscitur causa & effectus, non potest notitia effectus ex hoc capite praecise, quod supponat cognitionem causae in eodem intellectu, esse clarior notitia effectus, quae nullam causae cognitionem supponit, nam cognitio effectus non variatur intrinsece per cognitionem causae, quem solum connotat in eodem subiecto.

366. Tertium fundamentum sit, quia nulla est repugnantia, quin eadem cognitione videatur Deus & creatura in ipso Deo: igitur de facto talis cognitio concedenda est beatis. Consequentia constat, quia visio beata est perfecta participatio visionis increatae: ergo si talis cognitio non repugnat, non est deneganda beatis. Antecedens probatur, nam Deus eadem cognitione intuetur se ipsum & creaturas: igitur talis cognitio ex natura sua non repugnat. Nec afferri potest peculiaris ratio, propter quam potius repugnet in creatura, quam in Deo.

367. Dices: repugnat cognitionem simul esse rationem, in qua videatur creatura, & rationem, qua videatur Deus: ergo repugnat eadem cognitione videri Deum & creaturam simul. Consequentia constat, quia repugnat, aut Deum videri in cognitione, ut in ratione *in qua*, aut creaturas non existentes, vel absentes, tanquam ratione *qua*: nam quidquid est absens, & non existens, non potest per se ipsum terminare notitiam cognoscentis. Antecedens probatur, tum quia eadem cognitio simul esset directa respectu Dei, & reflexa respectu creaturae: tum quia prius terminaretur ad creaturas, quam ad Deum. quia prius terminaretur ad se ipsam, ut est expressa imago creaturarum, tum ad Deum, quem beatus cognosceret mediante eadem cognitione, ut expressa imago creaturarum. Resp. negando antecedens cum Caiet. 1. p. q. 12. art. 2. §. *adverte*, ubi negat in beatis verbum expressum de Deo, concedit autem de his, quae videntur in Deo. Et ad primam probationem nego assumptum, nam eadem cognitio, ut exprimit creaturas, est intellectui directa imago creaturarum, ut autem est tendentia ad Deum, est directa notitia ducens intellectum ad ipsum Deum, in se ipso existentem cognoscendum. Nec repugnat eandem cognitionem esse naturalem imaginem, *in qua* videatur unum, & simul viam, *qua* tendatur ad aliud: sicut eadem cognitio naturalis angeli est via, *qua* cognoscit propriam substantiam, & simul abstractiva imago, *in qua* cognoscit Deum.

368. Ad posteriorem nego antecedens, nam prius ratione beatus cognoscit Deum, quam suam visionem, & consequenter prius ratione cognoscit Deum, quam creaturas in sua visione expressas: quia Deum cognoscit directe, suam vero visionem quasi reflexe. Maior controuersia est de modo, quo creaturae videantur in Deo: de quo sit,

SECTIO XXI.

Quo pacto creaturae videantur in verbo?

369. **P**RO explicatione notandum: creaturas videri in verbo, est verbum aliquo modo esse medium videndi creaturas. Porro medium videndi aliud est duplex, vnum formale, & est ipsa cognitio, qua, vel in qua videtur obiectum per illam expressum & representatum; alterum obiectivum, quod cognitum in se, est simul medium & ratio cognoscendi aliud, ob aliquam connexionem, quam habet cum illo; alioqui si nullam haberet cum illo connexionem, non potius diceretur videri in illo, quam cum illo: sicut videntur plura obiecta disparata per eandem speciem expressam ab angelo, aut plura obiecta visibilia per eandem visionem ab oculo corporeo, quae solum important simultaneitatem concomitantiae, non connexionem aliquam causalem inter se. Cum igitur quaerimus, an creaturae videantur in verbo, non quaerimus, an verbum sit medium formale, quo, vel in quo videatur creaturae; hoc enim est actus ipse creatus visionis gloriose, quo informatus intellectus beati, tendit ad creaturas ipsas cognoscendas; sed, an sit medium obiectivum, quod cognitum in se, sit simul ratio cognoscendi creaturas, non quidem in ipso verbo existentes, sed in se ipsis, secundum proprium esse, quod haberent, si extra verbum existerent: idque propter connexionem, quam habet cum creaturis, vel tanquam causa cum effectis, vel tanquam idea cum ideatis. Ceterum dupliciter potest verbum increatum esse medium cognoscendi creaturas, vno modo proxime & immediate, ut hoc ipso quod cognoscitur in se, sit medium cognoscendi creaturas; alio modo remote & radicaliter, ut non hoc ipso quod cognoscitur in se, sit medium cognoscendi creaturas, sed hoc tantum exigat connaturaliter, ut causa est, vel idea creaturarum.

370. Praeterea cum quaerimus, an verbum visum in se sit medium videndi creaturas, non quaerimus, an verbum sit medium cognoscendi creaturas abstractivè, & sub ratione tantum comuni & generica entis, sed intuitivè & distinctè secundum proprias rationes & notas uniuscuiusque. Praesens igitur controuersia in eo potissimum versatur, an verbum siue Divina essentia, ut proxime visa in se ut causa, id est idea creaturarum, sit simul medium ne-

cessario ducens intellectum ad intuendas creaturas secundum proprium esse, quod participare possunt in se ipsis extra Deum.

371. PRIMA Sententia affirmat: est Bonaventura in tertio dist. 14. art. 2. qu. 1. Richardus. art. 2. q. 2. Durandus in 4. dist. 49. q. 6. Capreoli quaest. 6. Soti quaest. 3. a. 3. Ferrar. 3. contra Gent. cap. 56. Molina in 1. p. q. 12. art. 8. disp. 5. membro. 1. Bannez, Zumel, Gonzalez, Fasoli, ibidem, Suarez lib. 2. de attributis c. 25. Granadi tom. 1. controuersia 1. tract. 6. disp. 1. sec. 5.

Probatum primo Auctoritate S. Doctoris 1. p. q. 12. ar. 8. & 3. contra Gent. c. 56. & q. 8. de veritat. ar. 4. & 5. & alibi affirmantis, creaturas videri in Deo, *ut effectus in causa*, sicut conclusiones in principio. Nam sicut qui perfectius cognoscit principium, plures cognoscit conclusiones ex eo deducibiles: ita qui altius penetrat causam, perfectiores videt effectus ab ea producibiles; & eadem 1. p. quaest. cit. art. 9. docet, creaturas videri a beatis, non per species ipsarum, sed per ipsam essentiam Dei, eorum intellectui unitam, & q. 8. cit. de veritate a. 5. affirmat, creaturas videri per eandem speciem, qua Deus ipse videtur, sicut per eandem imaginem videtur imago & imaginatum.

372. Secundò. Deus cognoscit creaturas in se ipso ut in causa: ergo etiam beati. Consequentia patet, quia cognitio beatorum est exemplata a cognitione Diuina. Antecedens probatur, tum ex Dionysio cap. 7. de Diuinis nominibus, *per causam* inquit, *rerum omnium habet Deus in se omnium rerum anticipatam scientiam*. Tum quia hic modus cognoscendi effectus per causam est perfectior, quia non solum cognoscitur effectus, sed etiam connexio ipsa effectus cum causa.

373. Tertio. Implicat, intuitiue cognoscere virtutem productiuam, non cognitis effectibus ab ea producibilibus: ergo implicat beatos intuitiue cognoscere Dei omnipotentiam, non cognitis effectibus ab ea producibilibus. Antecedens probatur, quia implicat, videri rem in se ipsa, & non videri secundum essentialem connexionem, quam habet cum suo termino: sed omnipotentia Dei essentialem connexionem habet cum creaturis possibili: igitur implicat, eam in se ipsa videri, non visis creaturis.

374. Quarto. Angelus intuendo essentia alterius Angeli, in ea videt omnes proprietates ab ea fluentes, nec per aliam speciem videt essentiam, per aliam proprietates ab essentia fluentes: ergo & beati videtes essentiam Dei, in ea vident creaturas ab ea producibiles; nec per aliam speciem vident essentiam, per aliam creaturas ab ea producibiles. Consequentia probatur, quoniam maiorem connexionem habet creatura cum Deo, quam quouis creatura proprietas cum propria natura.

375. Quintò. Beati cognoscunt creaturas ut effectus Dei: nequit autem effectus perfecte cognosci, nisi per suam causam, tanquam per rationem formalem cognoscendi: ergo.

Maiores constat, alioquin non cognoscerent beati dependentiam creaturarum a Deo. Minor probatur, nam sicut effectus non habet esse nisi per causam, ita nec perfectam cognoscibilitatem nisi per causam, tanquam per rationem formalem cognoscendi. Confirmatur, quia nequit conclusio, ut conclusio perfecte cognosci, nisi per suum principium, tanquam per rationem formalem cognoscendi: ergo nequit effectus, ut effectus perfecte cognosci, nisi per suam causam, tanquam per rationem formalem cognoscendi.

376. Sextò, quod creature videantur in Diuina essentia, tanquam ideata in idea probant, tum auctoritate Augusti. saepe affirmantis, creaturas videri in arte Dei: ars autem Dei sunt ipsae creaturarum ideae. Tum ratione sic; Deus per suas ideas distincte in se ipso exprimit omnes creaturas, secundum proprias notas vniuersalesque: ergo qui videt intuitiue Deum, videt distincte ipsius ideas, atque adeo creaturas in eis distincte expressas. Antecedens patet, nam Deus per ideas cognoscit distincte creaturas, ut infra probabimus, cognoscit autem eas in se ipso exprimendo atque obiectiue representando. Consequentia verò probatur, quoniam idea essentialem connexionem habet cum ideato: igitur qui videt ideam, necessario videt ideatum.

377. SECUNDA Sententia negat, creaturas videri in Deo, ut in causa, vel idea proximè visa, sed tantum remotè & radicaliter, eadem tamen visione, qua videtur Deus, non autem eadem indiuisibili motione & intelligibilitate, sed diuersa virtualiter. Quae virtualis diuersitas in hoc consistit, ut quamuis respectu eiusdem numerice visionis eadem sit entitativa & realis motio ad Deum, & creaturas, cum vnica sit realis visio, qua beati intuentur Deum, & creaturas in Deo, potest tamen Deus respectu alterius visionis separare cognitionem sui a cognitione creaturarum, & tantum mouere intellectum beati ad visionem sui, non mouendo illum ad visionem creaturarum. Hæc sententia asseritur a Valentia 1. p. q. 12. puncto 6. §. Patet secundo. Arrubal. disp. 25. cap. 3. & disput. 26. cap. 4. 5. & 6. & colligitur ex Aliacense in 1. quaest. 2. art. 3. §. His premissis, asserente creaturas videri in verbo, quia verbum supplet vicem obiecti quoad efficaciam; quæ mihi probabilior est & amplectenda: duas autem habet partes; alteram negatiuam, nempe creaturas non videri in verbo, ut in causa, vel idea proximè visa, eadem indiuisibili motione & intelligibilitate, qua videtur Deus ipse; alteram affirmatiuam, videri nimirum easdem creaturas in Deo eadem entitativa visione, non tamen eadem indiuisibili ac formali motione & intelligibilitate, qua videtur Deus quod est, eas in verbo videri ut in causa radicaliter tantum visa.

378. Prior pars negatiua sententiæ probatur primo ex PP. & Scholasticis affirmantibus,

Bonaventura
Richardus.
Durandus.
Capreoli.
Soti.
Ferrariensis.
Molina.
Bannez.
Zumel.
Gonzalez.
Fasoli.
Suarez.
Granadus.
S. Thomas.

Dionysius.

Augustinus

Va'entia.
Arrubal.

Aliacensis.

Augustin.
Concilium
Senonense

Scotista.

tibus, creaturas videri in Deo, tanquam in speculo voluntario, quem loquendi modum viurpat Augustinus lib. de videndo Deo, Concilium Senonense, & Scholastici passim. Dicitur autē Deus *speculum voluntarium* respectu creaturarum, non, ut Scotista explicant, quia beati per eandem visionem gloriosam inuariatam in se, modò possunt ad has, modò ad illas creaturas in verbo relucens aduertere, cum impossibile sit, eandem visione inuariata ad noua, & noua obiecta aduertere, cum idem omninò sit ad obiecta aduertere, & obiecta videre; sed dicitur *speculum voluntarium* respectu ipsius Dei, qui ita manifestare se potest mentibus beatorum, ut nullam certam ac determinatam creaturam illis simul cum sua essentia manifestet. Quod fieri nò posset, si eadē indiuisibili motione, qua mouet mētes beatas ad vidēdum se ipsum, simul necessariò moueret ad vidēdas creaturas in se ipso.

379. Cæterum dicitur Deus *speculum creaturarum*, quia sicut speculū, præter sui, aliarum etiam rerum imagines imprimit in oculum videntis: ita Diuina essentia, præter speciem sui, supplet etiam species creaturarum in intellectu beatorum, cum hoc quadruplici discrimine; primò, quia speculum creatum imprimit species à rebus acceptas; Deus autem supplet species creaturarum, non quas à creaturis accipit, sed quas ipse eminenter continet. 2. Quia diuina essentia non necessariò, ut speculum creatum, sed liberè huius, vel illius creature speciem supplet, modo supra explicato. 3. Ex eo quod speculum creatum non habet intrinsecam connexionem cum obiectis, quorum species in se ipso recipit, non possunt propriè dici ea videri ex vi visionis speculi: creaturæ verò, quia connexionem habent cū Deo, tanquam effectus cum causa, propriè dicuntur videri ex vi visionis Dei, ut causæ eminentialis earum. 4. Species creaturarum non continentur in Deo formaliter, & distinctè secundum propriam vniuersiusque naturam, ut continentur species rerum sensibiliū in speculo materiali, sed eminenter, & vnità in vna simplicissima formalitate, æquivalente infinitis speciebus creaturarum.

380. Secundò probatur eadem prior pars negatiua sententiæ ratione, hoc pacto. Ad hoc ut obiectum visum in se, sit medium proximè videndi aliud, debet illud formaliter in se ipso continere: atqui Deus non formaliter, sed eminenter, ut per se patet, creaturas in se ipso continet: ergo non poterit in se ipso visus esse medium proximè videndi creaturas. Maiorem probo, nam ad hoc, ut obiectum visum in se sit mediū proximè videndi aliud, debet eadē omninò motione & intelligibilitate, qua mouet potētiam cognoscentiam ad cognoscendum se ipsum, mouere etiam ad cognoscendum aliud: nequit autem obiectum per eandem omnino motionem formalem mouere potētiam ad visionem sui, & alterius à se, nisi illud alterum formaliter contineat in se: ergo. Maior constat, quia ut obiectum visum in se sit simul me-

dium proximè videndi aliud, debet non posse mouere ad visionem sui, quin simul necessariò moueat ad visionem alterius; alioqui si posset mouere ad visionem sui, quin simul necessariò moueret ad visionem alterius, hoc ipso non foret medium proximè, sed tantum remotè videndi aliud. Minor, in qua præsens controuersia versatur, probatur; quia obiectum non mouet ad intuitiuam cognitionem sui, nisi per concursum obiectiuum proprium, assimilatiuum obiecti ut est in se: sed concursus obiectiuus proprius, assimilatiuus Diuinæ essentiæ, ut sic formaliter non est assimilatiuus creaturarum, secundum proprium & formale esse earum: ergo non est idem indiuisibilis concursus obiectiuus, quo intellectus beati intelligibiliter mouetur in Deum, & creaturas, sed diuersus ratione est, quo mouetur in Deum, & in creaturas. Maior elucet, cum nulla intuitiua cognitio fiat, nisi per proprium concursum assimilatiuum obiecti, ut est in se. Minorem ostendo: nam eius rei, & perfectionis tantum est concursus obiectiuus proximè assimilatiuus, à qua originatur: sed concursus obiectiuus assimilatiuus Diuinæ essentiæ, non originatur ab esse formali creaturarum, sed tantum ab esse eminenti, ali earum: igitur non poterit esse assimilatiuus creaturarum secundum esse formale, sed tantum eminentiale earum. Minor patet. Maior probatur, quia id tantum concursus obiectiuus proximè repræsentat, à quo accipit esse: cum per suum esse obiectum repræsentet. Confirmatur, quia si per impossibile visio beata originaretur ab vna perfectione Diuina, & non ab alijs, vnam tantum repræsentaret, & non alias.

381. Tertiò ex opposita sententia, sequeretur, non posse videri Deum, non visa aliqua creatura in Deo. Consequens est contra ipsosmet aduersarios, fatentes posse videri Deum, nulla visa creatura in Deo. Sequelam probo, quoniam impossibile est, videri Deum, non visa eius omnipotentia: atqui implicat per aduersarios, videri causam ut causam, non viso aliquo effectu in causa: igitur implicat, videri omnipotentiam, non viso aliquo effectu omnipotentia. Consequentia claret, quoniam Deus est causa creaturarum per suam omnipotentiam. Maior probatur, quia implicat videri Deum, non visa omni intrinseca perfectione Dei: sed omnipotentia est perfectio intrinseca Dei: ergo implicat videri Deum, non visa eius omnipotentia.

382. Respondent, implicare videri omnipotentiam Dei, non visis creaturis abstractiue sub ratione entis possibilis, non autem intuitiue & distinctè sub ratione talis, vel talis entis, quia ad hoc non sufficit quævis cognitio causæ, sed requiritur notitia sub certa quadam intensione, quā penetraretur causa cum connexionem ad talem effectum: sicut quævis cognitio principij sufficit ad cognoscendum confusè conclusiones ex eo de-

ducibiles: ad distinctè verò cognoscendam hanc, vel illam conclusionem requiritur cognitio sub certa aliqua intentione.

383. Sed contrà, nam si eadem est intelligibilis motio ad cognoscendam causam & effectum in causa, implicat Deum mouere intellectum beatorum ad intuitiuam notitiam sui, vt causæ creaturarum, & simul non mouere ad intuitiuam notitiam creaturarum, vt effectum in causa. Quemadmodum quia vna & eadem est indiuisibilis motio, qua Deus intellectum beati mouet ad intuitiuam cognitionem suæ essentia, & personarum simul, implicat mouere illum ad visionem suæ essentia, quin simul etiam moueat ad visionem personarum: cum non minùs per aduersarios intelligibilis motio essentia, vt causæ creaturarum habeat necessariam connexionem cum creaturis, tanquam cum effectibus, quàm intelligibilis motio eiusdem essentia necessariam connexionem habeat cum personis, tanquam cum proprijs terminis, & suppositis. Cuius ratio est, quia quando intelligibilis motio tendit indiuisibiliter ad vtrumque obiectum, ita vt vna non sit separabilis ab alia, tunc eadem omninò cognitione, qua cognoscitur vnum, cognoscitur & alterum; alioqui si vnum cognosci possit intuitiuè, aliud abstractiuè, motio, quæ esset ad vnum, non esset formaliter ad aliud: cum implicet, vt vna & eadem sit indiuisibilis motio ad vtrumque, & tamen ad vnum tendat intuitiuè, ad alterum verò abstractiuè: cum notitia intuitiua, & abstractiua differant penes proprium, & improprium concursum obiectiuum: implicat autem, vt vnus & idem sit concursus obiectiuus causæ, & effectus, & tamen respectu causæ sit intuitiuus, respectu verò effectus abstractiuus: nam hoc ipso ille idem concursus obiectiuus, qui esset ad causam, non esset ad effectum.

384. Neque illa maior intentio, quam aduersarij requirunt ad penetrandà perfectiùs causam, ad hoc vt in illa videatur intuitiuè effectus, ipsorum intentù probat; tum quia per illam maiorem intentionem non cognoscitur aliqua maior cōnexio causæ cum effectū, quæ non cognoscebatur antea per remissiorem cognitionem; cum quidquid se teneat ex parte obiecti, totū cognoscatur per quamcumq; remissiissimam cognitionē: sed tantū addat intensiorem modum cognoscendi ex parte potentia. Tum quia ea ipsa cognitio, quæ sufficit ad cognoscendam essentiam Diuinam vt causam sufficiet ad cognoscendas creaturas, vt effectus in ea eminenter contentos. Nam si eadē est indiuisibilis motio ad causam & effectum in causa contentum, eadem illa motio quæ sufficit ad cognoscendam causam vt causam, erit sufficiens ad cognoscendum effectum in tali causa contentum. Neque exemplum adductum de principio in ordine ad conclusiones, quidquam probat: nam idē non quæuis cognitio principij sufficit ad cogno-

scendam quamlibet cōclusionem ex eo deducibilem, quia non per quamcunque cognitionem cognoscitur omnis cōnexio, quam principium habet ad suas conclusiones, quia illud non cognoscitur intuitiuè, & per propriam speciem, sicut cognoscitur Diuina essentia, vt causa creaturarum à beatis.

385. Posterior verò pars affirmatiua sententiæ, nempe creaturas videri in Verbo, vt in causa radicaliter & remotè visa, eadē tamen visione, qua videtur Verbum ipsum, licet non eadē indiuisibili motione, sed diuersa virtualiter, qua Verbum ipsum videtur, probatur hoc modo. Quælibet res postulat videri sicuti est, cum omnis visio eò tendat, vt rem representet sicuti est in se: sed Deus vt causa eminentialis creaturarum essentialem connexionem habet cum creaturis, tanquam cum terminis suæ omnipotentia: ergo non solum postulat videri secundum suum esse eminentiale intrinsecum causæ, sed etiam secundum esse formale extrinsecum effectuum: nam etiam hoc esse aliquo modo pertinet ad esse Diuinū, saltem vt terminus extrinsecus ipsius omnipotentia. Ergo vt perfectiùs videatur ipsum esse eminentiale Diuine omnipotentia, etsi nō essentialiter, saltem connaturaliter postulat videri cum effectibus, tanquam cum suis extrinsecis terminis. Videntur autē huiusmodi effectus eadem visione, qua Verbum, quia potest Deus tali concursu obiectiuo determinare intellectū beati ad visionem gloriosam, vt simul illū moueat ad visionē sui, & creaturarū; atque adeo verè & propriè illę dicantur videri in Verbo, vt in obiecto, non quidē proximè, sed radicaliter viso; siquidem ipsum Verbum Diuinum, visibile vt causa, connaturaliter postulat simul videri cum suis effectibus, propter connexionem, quam habet ad illos.

386. Quare dici possunt creaturæ videri in Verbo, vt in obiecto intelligibili mouēte, & supplente concursum obiectiuum earum; siue in obiecto primariè cognito: cum enim Deus, sicut in sua entitate, ita & in sua intelligibilitate eminenter contineat esse creaturarum, mouendo intellectum beati per suam intelligibilitatem ad visionem suæ essentia, per eandem simul, non quidem necessariò, sed liberè ad exigentiam tamen obiecti primarij, mouet ad visionem creaturarum, atque adeo verè ipsæ creaturæ dicentur videri in Verbo, vt in obiecto intelligibili mouente & supplente obiectiuum cōcursum ipsarum. Iuxta hanc sententiam conciliari potest vtraque præcedens opinio, & multi ex citatis auctoribus, vt prior tantum affirmet de visione creaturarum in verbo radicaliter: posterior solum neget de visione earundem in verbo proximè.

387. Ex dictis deducitur 1. quo pacto in hac nostra sententia, Deus sit speculum voluntarium creaturarum respectu intellectus beatorum: quia nimirum manifestando illis suam essentiam, non necessariò, sed liberè manifestat simul cum sua essentia creaturas.

388. 2. Qua ratione etiam in nostra sententia creaturæ videantur in Deo, tanquam effectus

Saluatur
in hac sen-
tentia Pa-
trum A-
xioma.

effectus in causa; nec tantum ut in medio cau-
sali, sed etiam intelligendi formaliter, iuxta PP.
axioma. Saluatur primum. Quia verè creaturæ
per visionem beatam videntur connexæ cum
Deo, tanquam effectus cum sua causa; licet
non proximè ex vi visionis ipsius Dei, sed ra-
dicaliter, modo suprà explicato. Saluatur se-
cundum, quia ad hoc, ut vnum sit mediū for-
male, & non tantum causale videndi aliud, nō
est necesse, ut visum sit medium videndi in se
ipso aliud; nā neque hoc modo videntur per
aduersarios creaturæ in Deo; alioqui deberet
creaturæ formaliter existere in Deo, ut Deus
visus esset medium in se ipso videndi creatu-
ras: quia hoc non solum importat medium
mouendi, sed etiam terminandi visionem crea-
turarum, ut autem Deus sit medium obiecti-
uè terminandi visionem creaturarum in se ip-
so, oporteret continere formaliter creaturas
in se ipso: sed sufficit, ut vnum dicatur me-
dium formale videndi aliud, ut propter con-
nexionem in ratione intelligibilitatis, funda-
tam in entitate cum illo, sit medium mouendi
potentiam eādem quidem visione, licet non
eādem indiuisibili motione, ad visionem sui,
& alterius simul; quia cum nō possit esse me-
dium terminandi, ut probatū est, alioqui de-
beret illud formaliter continere, relinquitur, ut
sit medium mouendi: cum nullum aliud me-
dium intelligibile, in quo aliud videatur, as-
signari possit, nisi aut terminatiuum, aut mo-
tiuum. Quod iterum subdividitur in proxi-
mum, & radicale: sed neque proximum est
absolutè necessarium ad talem modū loquen-
di saluandum, quia hic rectè saluari potest, si
moueat eādem visione ad notitiam sui & al-
terius à se, propter connexionem in eādem in-
telligibilitate: nam hanc connexionem in ra-
tione intelligibilitatis formaliter importat
medium intelligendi: sicut medium termi-
nandi importat connexionem in ratione for-
malis entitatis. Vnde obiectum, quod non
habet connexionem cum formali entitate al-
terius, non potest esse medium formale ter-
minandi notitiam alterius.

389. Ceterum ut sit medium formale in-
telligibiliter mouendi potentiam ad aliud co-
gnosendum, non est necesse, ut in ratione in-
telligibilitatis conveniat formaliter cum in-
telligibilitate alterius, sed sat est, si conveniat
eminenter. Cuius ratio est, quia intelligibili-
tas non concurrat formaliter, sed effectiue ad
mouendam potentiam: contra verò termina-
bilis obiectiua, non effectiue, sed forma-
liter concurrat ad notitiam terminandam.
Quo fit, ut medium formale obiectiuum ter-
minandi aliud, debeat formaliter continere
illud; medium verò formale obiectiuum
mouendi intelligibiliter ad cognoscendum
aliud, non debeat continere formaliter, sed
sufficit, si contineat illud tantum eminen-
ter. Ceterum dicitur vnum medium forma-
le obiectiuum videndi aliud, quatenus intel-
ligibiliter mouet ad cognitionem illius, pro-
pter formalem connexionem in eadem ratio-
ne formali intelligibilitatis cum illo.

390. Concludo igitur, Deum non esse me-
dium formale videndi creaturas subiectiuium
respectu intellectus beati; hoc enim præstat
visio ipsa beata, qua tanquam medio formali
quo tendit ad videndum Deum in se ipso
existentem; sed obiectiuium, non termina-
tiuum; nam hoc requirit formalem continen-
tiam creaturarum, sed motiuium, non proxi-
mum; quia Deus mouendo intelligibiliter in-
tellectus beatorum ad visionem sui, non ne-
cessariò mouet ad visionem creaturarum, sed
radicale & remotum; quia licet non necessa-
riò, & essentialiter, tamen liberè & conna-
turaliter, ad exigentiam obiecti primarij, si-
mul mouet ad visionem creaturarum. Ex quo
etiam patet, Deum esse obiectum primarium
visionis beatæ, creaturas verò obiectum se-
cundarium, quoniam ad visionem sui mouet
principaliter, prius ratione, & independenter
à creaturis; ad visionem verò creaturarum mi-
nus principaliter, posterius ratione, & depen-
denter à primario.

391. Dices, ideo beatus videt creaturas
in suo verbo creato, quia in eo intentionaliter
exprimuntur: at non minus illæ intentiona-
liter exprimuntur in ipso verbo increato;
ergo si eas videt in suo verbo, quia in eo in-
tentionaliter exprimuntur, eas etiam videbit
in verbo increato, in quo etiam intentio-
naliter exprimuntur. Respond. Distinguen-
do maiorem, ideo beatus videt creaturas in
suo verbo præcisè, quia in eo intentionaliter
exprimuntur, nego; quia in eo exprimuntur,
tanquam in imagine propria, & à se vitaliter
producta, concedo. Vnde ad minorem, con-
cedo in Deo exprimi intentionaliter omnes
creaturas, sed non tanquam in imagine pro-
pria, & vitali ipsius beati, sed tantum Dei.
Imago autem vitalis non exprimit imagina-
tum, nisi potentia, cuius est propria & vitalis
imago. Quia igitur cognitio Diuina est pro-
pria, & vitalis imago solius intellectus in-
creati, illi tantum, & non intellectui creato
suum imaginatum exprimit, & obiectiue re-
præsentat.

392. Ad primum argumentum oppositæ
sententiæ ab auctoritate S. Thomæ ductum
Resp. illum explicandum esse de causa re-
mota & radicali. Neque exemplum de prin-
cipio est ad rem, ut patet ex paulò ante di-
ctis: assertur autem à S. Thoma solum ad
probandum, quod sicut ex perfectiore co-
gnitione principij, noua cognoscitur conclu-
sio: ita ex perfectiore cognitione Dei noua vi-
detur creatura; an autem proximè, an verò re-
motè, non definit. Cum autè excludit species
creaturarum à visione beatifica, excludit
proprias & formales, nō eminentiales & cau-
sales, quæ est ipsa Diuina essentia, quæ non so-
lum est causa eminentialis creaturarum, sed
etiam virtualis species & intelligibilis, simi-
ludo earum, quatenus supplere potest in
mentibus beatorum obiectiuium concur-
sum earum: in quo sensu verum est, quod
ipse docet quæst. 8. de ver. per eandem spe-
ciem videri Diuinam essentiam, & creaturas,

S. Thomas.

nam eadem Diuina essentia est species sui, & creaturarum, virtualiter tantum diuersa. Et in hoc etiam sensu Diuina essentia assimilatur imagini, quæ cognita mouet in cognitionem imaginati, essentialiter quidem abstractiue, connaturaliter tantum intuitiue.

393. Ad secundum negandum est, Deum proximè creaturas cognoscere in se ipso, ut in causa, sed ut in specie expressa earum; quo pacto illas distinctè & dearticulatè representat quoad omnes proprietates, & singulares naturas earum. Et ad utramque probationem concedo, Deum cognoscere creaturas, ut essentialiter connexas cum sua omnipotentia, tamquam effectus cum sua causa, atque adeo de illis habere scientiam per causam: nego tamen, hanc scientiam proximè habere per suam essentiam, ut causam, sed ut speciem expressam & intelligibilem similitudinem earum.

394. Ad tertium concedo antecedens de cognitione abstractiua, nego de intuitiua: non enim intuitiua cognitio causæ æquiuocæ necessariò infert intuitiuam cognitionem effectus, cum nec effectus æquiuocus formaliter contineatur in causa, nec ipsa intuitiua cognitio causæ sit ipsa intuitiua cognitio effectus, alioqui omnis intuitiua cognitio causæ esset intuitiua cognitio effectus, quod falsum est, etiam per aduersarios concedentes, posse beatos videre omnipotentiam Dei, nulla creatura in particulari, & intuitiue visa, sed tantum in communi, & abstractiue. Ad probationem verò antecedentis, concessa maiore, & minore propositione, neganda est consequentia; nam ex eo, quod visa res in se ipsa, debeat videri eius connexio, vel ordo intrinsecus ad terminum, non sequitur, quod intuitiue etiam debeat videri eius extrinsecus terminus, cum sit distincta cognitio intuitiua vnius, & alterius: proinde poterit esse intuitiua cognitio vnius & non alterius.

395. Ad quartum nego, angelum per eandem speciem essentia formaliter videre naturam & proprietates, sed per eandem ut virtute continentem species proprietatum. Pari modo beati per eandem quidem speciem essentia Diuinæ vident creaturas, sed ut virtute continentem species creaturarum.

396. Ad quintum neganda est minor, intellecta de ratione formali cognoscendi proxima; concedenda de ratione formali cognoscendi remota & radicali: iuxta quam distinctionem intelligenda est probatio minoris, cum sua confirmatione, si sermo sit de cognitione intuitiua, secus si de abstractiua: nam abstractiue tam effectus in causa, quam conclusio in principio proximè cognoscitur, cum nulla cognitio causæ abstrahere possit ab abstractiua cognitione effectus; cum ipsa cognitio causæ, ut causæ, sit etiam abstractiua cognitio effectus.

397. Ad sextum, quo probatur, creaturas videri à beatis in essentia Diuina, tanquam ideata in idea, eodem modo negandum est, eas videri in Diuinis ideis proximè & immediatè, sed tantum remotè & mediatè. Ete-

nim cum Diuinæ ideæ non representent proximè & immediatè ideata, nisi intellectui, cuius sunt propriæ ideæ, cum non sint representatiue ideatorum, nisi per modum vitalium imaginum, vitales autem imagines non representant proximè imaginata, nisi intellectui, cuius sunt vitales imagines, non possunt beatis esse proxima media videndi creaturas, cum nequeant esse vitales imagines ipsorum: sunt autem ijs saltem media remota videndi creaturas, non quidem motiua, quia ideæ non mouent intelligibiliter alienum intellectum ad cognitionem sui, cum sint ipsæ actuales cognitiones rerum, quarum adequatum munus est, determinare formaliter proprium intellectum ad vitalem perceptionem obiectorum; sed terminatiua; non proxima & immediata; quia in illis non continetur formaliter creaturæ, secundum esse reale & naturale ipsarum, sed solum secundum esse intelligibile & intentionale, quod est contineri secundum aliud esse, quam ipsæ habeant in se; sed sunt tantum media terminatiua remota, quatenus intellectus beati proximè determinatus per visionem beatam ad ipsas ideas Diuinas & creaturas cognoscendas, simul cognoscit intuitiue ideas & ideata; quod est illa tantum cognoscere concomitanter in ratione mouendi, licet cum aliqua connexionione in ratione terminandi. Iuxta hanc responsionem intelligenda est auctoritas Augustini & ratio adducta. Etenim licet ideæ distinctæ expriment ideata, hoc tamen non præstant, nisi intellectui, cuius sunt propriæ ideæ; quia non expriment illa per proprium esse naturale eorum, sed per esse intentionale, diuersum ab esse naturali ipsorum. Unde alienum intellectum non terminant, nisi secundum esse intentionale subiectiuum, non secundum esse naturale ideatorum, quod tantum obiectiue expriment proprio intellectui, cui tantum comparantur ut vitales imagines, quæ præter sui, imaginorum etiam esse representant, & expriment.

Augustinus

SECTIO XXII.

An omnes creaturæ in Deo videri possint?

399. **P**RIMA sententia affirmat, omnes creaturas tam possibiles, quam existentes actum videri in Deo ab anima Christi, non tamen eadem claritate, qua Deus ipse videt. est Magistri in 3. dist. 14. Hugonis de Sancto Victore tom. 3. de Sapientia Christi, Altfiodorensis lib. 3. tract. 1. c. 5. Alens. 3. p. q. 13. memb. ultimo. Alberti in 3. dist. 14. art. 1. Baconi q. 2. a. 4. §. 2. Granadi tom. 1. tract. 6. disp. 1. sec. 6. ubi affirmat de facto infinita possibilia videri ab anima Christi.

Magister.
Hugo de S.
Vict.
Altfiodorensis.
Alens.
Albert.
Baconius.
Granadus.

400. SECUNDA Sententia affirmat, videri

omnia